

Een wintervertelling

Twee mannen lopen rondjes. In Den Haag, langs de Hofvijver, de Kneuterdijk op, Lange Voorhout en weer langs de Hofvijver. De ene man is lang, draagt een stropdas en kijkt stuurs voor zich uit. De andere man is kleiner, los gekleed en zoekt contact.

Hele tijd stil

He Jan Peter,

Ja

Weet je wat ik niet snap?

Nou?

Die afkeer van de PvdA.

Dat lijkt me redelijk logisch.

Nee, dat is niet logisch. De afgelopen 10 jaar heb je in boeken en wetenschappelijke publicaties gepleit voor een belangrijker rol voor de civil society. Je zette vraagtekens bij de overheid en de verzorgingsstaat, maar je waarschuwde vooral voor het ongeremde marktdenken.

Hm

En voor de verkiezingen van mei 2001 was je veel minder uitgesproken. Je sloot niemand uit, ook Fortuyn niet en je had het vooral over de wederopbouw na Paars. In die campagne nam je niet meer afstand van de PvdA dan van de VVD.

(Stil)

Dus waarom dan die switch naar één kant?

Omdat er maatregelen nodig zijn, omdat Nederland er niet goed voor staat, omdat jullie weer meer geld willen uitgeven, terwijl de economie stagneert. We moeten zuinig zijn, solide, de tering naar de nering zetten.

Dat scheelt een half miljard in de uitgaven, een paar procent. Als volgende week het CPB met slechte cijfers komt, duiken we allebei 2 miljard omlaag. Dat is het niet, Jan Peter. Wat is het?

(lange stilte)

Weet je Wouter, ik maak me echt zorgen. Nederland staat er niet goed voor. De economie trekt niet aan. Inderdaad verwacht ik dit jaar nog zulke berichten. We zullen nog miljarden extra moeten bezuinigen. De staatsschuld loopt weer op. We hebben er 15 jaar over gedaan, van begin jaren 80 tot halverwege de jaren negentig om de boel op orde te krijgen. Jij hebt geen kinderen, Wouter, maar dat wens ik ze niet toe. En in goede tijden wordt er nauwelijks geld overgehouden, zie je prachtige paarse kabinet in de mooiste economie aller tijden.

Ja ja

En nog iets anders: er is nog steeds onvrede. Een kwart zwerft, hopen op vervulling van hun verwachtingen, een onbestemde hoop op 'iets beters'. Onze verkiezingswinst, en vooral de jouwe, is fragiel en kwetsbaar.

Waarom vooral de mijne ?

Omdat - en dat weet je heel goed - het niet fair is. Met het hoofd van van Melkert of Klaas de Vries had het niet zo gelopen. Je wint voor een belangrijk deel op die brede grijs van je. Voor het eerst in de parlementaire geschiedenis is in alle kranten geschreven over het kontje van een lijstrekker. De inhoudelijke verschillen met Melkert zijn miniem. En hij verloor 22 zetels. En hij ging ook voor de verkiezingen de ziekenhuizen en scholen in.

Dit is héél fout, Jan Peter. Dat is op het uiterlijk en op de man spelen. Zo kan ik ook beginnen: Jij dan, elke avond kom je ongeveer op tv, met dat Harry Potter-hoofd, denk je dat de mensen daarop zitten te wachten? Met zo'n MP kan je als Nederlander toch niet voor de dag komen bij buitenlandse vrienden?

Voorlopig hebben er nog meer mensen vertrouwen in mij dan in jou. Het CDA is de grootste partij. Vorig jaar een ongekende en door niemand verwachte historische overwinning en nu nog een zetel erbij. Na alle ruzies en conflicten in het eerste kabinet. Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen na de heetste uren van Nederlands politieke geschiedenis. Wij hebben onze nek uitgestoken en we zijn door de kiezer beloond.

Maar waarom die zwenking naar rechts, Jan Peter, waarom dan?

Het is nodig, er moeten maatregelen genomen worden.

Dat willen wij ook.

Er moet meer bezuinigd worden. De bureaucratie moet worden aangepakt.

Dat van die bureaucratie vinden wij ook. En over dat miljard minder of meer bezuinigingen worden we het over een maand ook wel eens. Daar gaat het niet om. Waar gaat het wel om, JP, niet meteen antwoorden, waar gaat het écht om?

(tijd stil)

Nou ?

(weer tijd stil)

Uiteindelijk, uiteindelijk gaat het om commitment. Ik heb met een aantal mensen in de zomer van 2002 een akkoord gesloten,. Het was niet makkelijk, maar we stonden ergens voor. Nederland verdiende een kabinet, verdiende daadkracht, geen papier of paars gepolder. Er moest wat gebeuren. En ik heb met collega's van de VVD en de LPF een kabinet in elkaar getimmerd. Na de roerigste tijd sinds 1848. We zijn ergens voor gaan staan. Piet Hein Donner als wegbereider en trouwe steun, Cees van der Knaap, Aart-Jan de Geus, Maria van der Hoeven en het hele kabinet. De sfeer was goed in het begin. Met Gerrit en Mat heb ik vele middagen doorgebracht. We zijn het eens geworden over een aantal belangrijke lijnen. We waren bereid onze eigen belangen opzij te zetten. Er was een opstand. En jullie waren 8 jaar in charge geweest. Het land moest geregeerd worden. En wij stonden er. Dáárom, Wouter, dáárom.

(stil)

En jullie hadden vervolgens weer vooral veel kritiek op het Strategisch Akkoord. Wij hebben 8 jaar in de oppositie gezeten, Wouter, dat werkt louterend. Dat zou erg goed voor jullie zijn.

(lang stil)

Jan Peter?

Ja?

Ik begrijp het.

En ik moet je iets bekennen.

Wat dan?

Die kaart van jou, hè? Vanuit het torentje, dat alles goed was, twee weken voordat het kabinet uit elkaar knalde?

Ja, ja, dat verhaal ken ik al.

Eigenlijk vond ik dat wel leuk.

Hè?

Ja, dat had wel iets, er werd weer zo'n kamerdebat aangevraagd door Rosenmöller en er kwam gewoon zo'n blijmoedige kaart uit de Trèveszaal. Ik vond dat stiekem wel grappig. En stoer.

Oh.

Hele lange stilte

Hm

Hm
Stilte

Jan Peter?

Hm

Zullen we het proberen?

Kijken of we verder kunnen komen. Ik snap je weerstand tegen een nieuw kabinet van CDA-PvdA nu beter. Je hebt je uitgesproken voor een andere coalitie en ik begrijp dat. Ik zie dat ons kiezersmandaat dun is. Maar ik heb wel een eigen programma en visie en intentie. De kiezers hebben gesproken, JP, als we tot elkaar veroordeeld zijn kunnen we er maar beter het beste van maken.

Lang stil

OK, maar dan moet het ook afgelopen zijn met de oude houding van de PvdA. Ik stel 2 randvoorwaarden. Een solide begrotingsbeleid. En een grotere rol voor de civil society. De VVD is voor de markt, jullie socialisten hebben een onbeperkt vertrouwen in de overheid, maar de komende jaren zullen burgers en maatschappelijke organisaties een belangrijker rol moeten gaan spelen. Als je deze 2 voorwaarden onderschrijft, dan wil ik verder praten. Laten we dat eens rustig bespreken, gedurende een lange strandwandeling van Katwijk naar Rotterdam.

Dat is een eind!

Maar we stoppen 5 keer voor een discours met de civil society. Een bijeenkomst in een bijzondere setting, met deskundigen, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers. Te beginnen in Wassenaar over economie, bezuinigingen en innovatie.

Ja, ja. En dan zeker de basis voor een nieuw akkoord van Wassenaar leggen?

Dan naar Scheveningen en stilstaan bij veiligheid en integratie.

Laat me raden. En daar praten met politie-agenten, winkeliers, ouders en slachtoffers?

Juist. In Hoek van Holland met de zorgketen in gesprek; met patiënten, artsen, ziekenhuisdirecteuren, verzekeraars. En in Maassluis over onderwijs met docenten, leerlingen, ouders, ICT-ers en wetenschappers. En we sluiten af in Rotterdam: Ontbureaucratisering. Samenwerken. Verbinden representatieve met participatieve democratie.

Het moet niet gekker worden, Jan Peter.

Dat wordt het ook niet, Wouter. Tussendoor hebben we telkens een paar uur om samen te reflecteren. En als we aan het eind van de rit niet de contouren voor ons zien van wat ons bindt, dan moesten we er maar niet aan beginnen.

hele tijd stil

Ja